

SvD KULTUR

Konstskatter ger ny bild av Afrika

YORUBAFOLKET Idealiserade ansikten och människor svårt märkta av sjukdom. Utställningen "Afrikanska mästerverk" visar unika skatter från en svunnen storhetstid i konsten.

ÖPPNAR 7/9

Världskulturmuseernas utställning "Afrikanska mästerverk" visas i Bergrummet på Skeppsholmen och öppnar 7 september.

Nästa Föregående

27 augusti 2013 kl. 01:00 - uppdaterad: 28 augusti 2013 kl. 15:51
 Huvud med krona i terrakotta från 1400-tal. FOTO: INGVAR KARMHED

"**Mästerverk i nivå** med Kinas terrakottaarmé och Tutankhamuns mask." Det var vad en överväldigad The Guardian-recensent förmedlade till sina läsare efter att ha beskådat de afrikanska figurer och masker som nu har anlänt till Stockholm och Världskulturmuseernas utställning "Afrikanska mästerverk". Och det är lätt att hålla med, även om objekten vid första anblicken är rätt oansenliga. Små, ofta avskavda, inte sällan med bitar bortslagna. Men de drygt 100 objekten har färdats långt, British Museum i London var bara en anhalt. Ursprungligen kommer föremålen från Nationalmuseet i Lagos, Nigeria, och är skatter av metall, sten och terrakotta från kungariket Ife, som hade sin storhetstid mellan 1100- och 1500-talet.

–Vi hoppas att den här utställningen ska kunna ge nya perspektiv på Afrikas historia, säger intendent Michael Barrett.

För här visas inga masker av trä eller den abstrakta konst som sägs ha inspirerat 1900-talets storheter som Picasso, istället är det afrikanska verk som skulle kunna jämföras med klassiska diton från Rom eller

antikens Grekland. "Revolution" är det ord som Gabriel Idagu Oko, chefskurator på National Museum i Lagos, använder för vad han anser att den här utställningen gör med gängse afrikansk historieskrivning.

Det första objektet som besökarna kommer att stifta bekantskap med är ett huvud av koppar skapat på 1300-talet och funnet 1938 under utgrävning av en husgrund. En rofylld min. Ett fulländat verk. Men varför är ytan full av linjer, ansågs det dekorativt?

–Det finns inget absolut svar. Det kan föreställa ärrtatueringar i huden eller en symbol för de slöjor som högt uppsatta människor som kungar och drottningar hade för ansiktet för att deras ord ansågs så kraftfulla att de mottagaren måste skyddas. Men ingen vet, berättar Gabriel Idagu Oko.

Skulpturen har en krona men ingen skalle, istället ett hålrum. Kanske för att fungera som en plats att placera den riktiga kungakronan när den inte användes, funderar Michael Barrett.

Det man däremot säkert vet är att dessa skapelser kommer från yorubafolket, idag med sina 35 miljoner människor en av de större folkgrupperna i Nigeria och som också spritt sig över världen. Självbehärskning värderades högt, varför de stiliserade idealen syns tydligt i dessa skapelser.

Utställningens första del innehåller perfekta verk, långt ifrån vardagens vedermödor. Något som sedan övergår i det avvikande och snarast groteska. Ben som deformerats av sjukdom, människohuvuden med enorma näsor och öron lika stora som hela skallen, en man med överdimensionerade testiklar och som sannolikt drabbats av elefantsjukan.

Otäck, men det gör utställningen verkligen unik – för hur ofta visar skulpturer avarter eller resultatet av sjukdomar och elände? Sällan, eller aldrig. Också mystiska koniska och cylindriska huvuden, som skulle kunna vara gjorda av barn, får ta plats i montrarna.

–De här visar andliga aspekter av livet och åskådliggör det inre av huvudet – även kungen fick sin kraft av andarna. De fulländade maskerna och skulpturerna däremot, de vittnar om en estetisk stiliserad idealbild. Konst från Ife visar alltså en enorm bredd, men aldrig något från vardagen, sammanfattar Michael Barrett.

Kanske har upplevelsen något med platsen att göra. För Bergrummet på Skeppsholmen liknar ingenting annat. Men det är lätt även för en oinvigd besökare att fatta tycke för dessa rariteter. När delar av den kinesiska terrakottaarmén visades på samma plats lockade utställningen över 350000 besökare. Ett praktfullt rekord för en utställning i Sverige.

Dessa udda objekt får sannolikt svårt att locka lika många människor, men de häpnadsväckande skulpturerna lämnar spår i minnet långt efter att dörren till den underjordiska utställningshallen slagit igen.

ERICA TREIJS

08-13 59 43 erica.treijs@svd.se Fler artiklar av skribenten